

som da toges, kun var at føre Sagen saa vidt, at man kunde faae en praktisk Besvarelse paa det, som man nu anstaae for Hovedsagen, nemlig at faae at vide, hvorledes Landsstinget vilde stille sig til Sagen, hvilket kun kunde skee derved, at Lovforslaget kom frem her. Under disse Omstændigheder forekommer det mig klart, at Landsstinget har en større Frihed ligeoverfor denne Sag end ellers, eller at ialfald den Præsumption for, at, hvad der kommer fra den anden Afdeling af Rigsdagen, er rigtigt, som bør finde Sted — en Præsumption, som Landsstinget for sit Bedkommende altid har respecteret, efter min Mening sommetider endog til Overmaal —, ikke foreligger i nærværende Tilfælde, men at Sagen derimod foreligger saavidt mulig ny og frisk.

Jeg kan under disse Omstændigheder sammenfatte min Anskuelse meget kort. Jeg agter at stemme for Lovforslagets Overgang til 2den Behandling, idet jeg ingenlunde opgiver Haabet om, at en Forhandling om de Punkter i dette Lovforslag, som heller ikke jeg vilde kunne give min Stemme, navnlig ved Medvirksomhed fra Regjeringens Side — en saadan er jo hidtil kun i meget ringe Grad bleven Sagen tildeel — vil kunne, om ikke ligefrem føre til, at der kommer en samstemmende Beslutning tilveie af de tvende Thing, der kan forelægges Hans Majestæt Kongen til Stadfæstelse eller Forkastelse, saa dog ialfald bringe det Resultat, at der kommer til at foreligge Noget, som mulig senere kan føre til en Løsning af hele dette Forhold. En saadan Løsning kan man ikke nu behandle som en temmelig ligegyldig Sag, efterat den har været et Hovedformaal for den danske Lovgivning i over et Aarhundrede, og efterat den ogsaa efter Grundlovens Emanation har beskæftiget Rigsdagen og lagt Beslag paa mange af dens bedste Kræfter og krævet Anvendelsen af en meget omfattende Tid. Naar jeg, som anført, ikke opgiver Haabet om et Resultat, da er det, fordi jeg ikke kan forstaae rettere, end at det Program, som den ærede Indenrigsminister i det andet Thing har fremsat — og det paa hele Regjeringens Vegne og med udtrykkelig Tilkjendegivelse af denne Sagens Stilling —, slet ikke i sine Principer fjerner

sig fra det, hvorpaa det foreliggende Lovforslag er bygget. Det, hvorpaa det maa komme an, det er jo at gjøre det store Spring, hvortil der ganske vist hører en vis Energi, først fra at faae det hele Omfang af Lovregler, som ere givne til Beskyttelse for Bondestanden og til dens Opretholdelse i en selvstændig og taalelig Tilstand her i Landet, converteret til en Pengesum — dette er iøvrigt allerede forbundet med meget stor Vanskelighed —, dernæst at faae det, der af Lovgivningen efter hele vor historiske Udvikling er tænkt som Noget, der nærmest skulde være til Bærn og Gavn for hele Bondestanden — jeg bruger her med Villie dette Ord, thi her staae vi endnu tilbage, staae paa Standsbegrebet — converteret til kun at være til Bedste for den forholdsvis ringe Deel af Bondestanden, som endnu sidder paa Fæstevillaar, fremdeles at faae dette converteret til at blive til Fordeel for de enkelte Fæstefamilier, og saa endelig atter at faae det converteret til Fordeel for en Enkelt af disse Familier: Søn, Svigersøn og Stedson, ja mulig endog Pleiesøn, et Begreb, som jeg forøvrigt tilstaaer, at jeg ikke vilde kunne magte at definere. Der er altsaa store, store Vanskeligheder at overvinde, baade retlig og logisk; det er, som sagt, et Spring, men et Spring, som jeg, for ikke at blive misforstaaet, vil sige, at jeg forlængst har meent og fremdeles mener, at man tidlig eller sildt maa gjøre paa den ene eller anden Maade. Men det er tillige et Spring, som Regjeringen jo ogsaa er villig til at gjøre, thi med Hensyn til disse store Hovedpunkter er der ingen Forskjel imellem det af Indenrigsministeren fremsatte Program og Grundlaget for nærværende Forslag. Jeg kan meget godt forstaae, at der er dem, som sige, at de i intet tænkeligt Tilfælde ville kunne gaae ind derpaa, og jeg er enig med den ærede sidste Taler i, at de, der stille sig saaledes, ligesaa godt strax maae stemme imod Forslaget, thi derved faaer man strax reent og klart det Evar, som man fra andre Sider har ønsket, og da kan det Spørgsmaal komme frem, som den ærede sidste Taler til Slutning ogsaa meget rigtig nævnte, om man vil „probere sin Lykke“ med et andet modificeret Forslag.